

- VERTROUWELIJK -

Hoofdlijnen rapportage beeldvormende verkenning

30 januari 2023

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Deze rapportage op hoofdlijnen mag uitsluitend worden aangewend ten dienste van de doelstelling van de opdracht. Het is niet toegestaan deze rapportage op hoofdlijnen – of delen daaruit – zonder onze toestemming aan te wenden voor andere doeleinden.

BING biedt gespecialiseerde adviesexpertise, onderzoeksexpertise en een vraagbaakfunctie aan op het gebied van integriteit. Het bureau richt zich daarbij specifiek op de (semi-)overheid, wat borg staat voor specifieke branchekennis, verdieping van ervaringen en de mogelijkheid om duurzame relaties met de doelgroep te onderhouden.

Hoofdpijnen en conclusie

BING heeft in opdracht van Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland een beeldvormende verkenning uitgevoerd, naar aanleiding van signalen van vermeende problemen binnen de crisishulpverlening (hierna: CNO) Assendelft en Baansteede-Noord. Doelstelling van de beeldvormende verkenning was het in beeld brengen van de concrete gedragingen en handelingen die de voedingsbodem zouden zijn van de diverse bij Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en de gemeenten Purmerend en Edam-Volendam ontvangen signalen over mogelijke wantoestanden bij de CNO Assendelft en Baansteede-Noord en Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland te adviseren over nut en opportuniteit van mogelijke vervolgstappen, zoals mogelijk verdiepend en/of persoonsgericht onderzoek.

Werkzaamheden

In totaal zijn vijftien interviews gehouden en hebben wij schriftelijke documentatie geanalyseerd, waaronder een brief, d.d. 3 oktober 2022, die namens de medewerkers zou zijn gestuurd, een daaraan voorafgaande e-mailwisseling en het krantenartikel in het NoordHollands Dagblad over wantoestanden in de CNO Baansteede-Noord, d.d. 28 oktober 2022. In het kader van de beeldvormende verkenning hebben wij interviews gehouden met een selectie van (oud-)medewerkers van de CNO Assendelft en Baansteede-Noord, het betrokken uitzendbureau, het betrokken beveiligingsbedrijf, Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en de gemeenten Purmerend en Edam-Volendam. De selectie van geïnterviewden is door BING gemaakt aan de hand van de voorafgaand aan het onderzoek beschikbare informatie en na afstemming met de opdrachtgever. Vooraf hebben alle geïnterviewden een informatiebrief ontvangen waarin de aanleiding, doel en werkwijze van de interviews is beschreven. De insteek van de interviews was de betrokkenen hun eigen verhalen en ervaringen te laten vertellen, teneinde een inventarisatie te maken van de concrete gedragingen die de mogelijke oorzaak zijn van de diverse ontvangen signalen. Van de interviews zijn door de adviseurs van BING werkaantekeningen gemaakt die als input zijn gebruikt voor onderhavige rapportage. Er zijn – gelet op de aard van de opdracht: een beeldvormende verkenning – geen uitgewerkte verslagen van de interviews gemaakt die ter verificatie zijn voorgelegd aan de geïnterviewden.

Gedurende de beeldvormende verkenning hebben zich drie personen gemeld bij Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en BING met het verzoek te worden uitgenodigd voor een interview. Een van deze personen gaf aan in algemene zin zijn verhaal te willen doen en noemde hierbij geen concrete (eigen) signalen, waarop is besloten geen uitnodiging voor een interview te sturen. De tweede persoon gaf aan eigen ervaringen te hebben gehad binnen de CNO. Deze persoon is per e-mail verzocht zijn signalen te concretiseren, waarna een telefonisch interview met deze persoon is gehouden. De derde persoon had geen eigen ervaringen binnen de CNO's, waarna is besloten hem niet uit te nodigen voor een interview. Hij verwees in zijn contactopname naar bewoners van de CNO's. Onderhavig onderzoek heeft zich, gelet op de doelstelling, gericht op de medewerkers, aangezien de signalen uit deze hoek kwamen. Bewoners van de CNO's zijn derhalve niet betrokken in het onderzoek. In deze rapportage op hoofdpijnen worden de belangrijkste bevindingen, alsmede de conclusies, weergegeven. De bevindingen en conclusies worden in deze rapportage op hoofdpijnen beschreven, teneinde de herleidbaarheid naar individuele personen te beperken.

Uitkomsten beeldvormende inventarisatie

Zowel in de brief van 3 oktober 2022 als het krantenartikel in het NoordHollands Dagblad worden stevige termen genoemd. Er zou sprake zijn van grensoverschrijdend gedrag, discriminatie, manipulatie, emotionele chantage, belangenverstremming, bedreigingen, corruptie en machtsmisbruik en er wordt voorts een situatie genoemd van vermeend seksueel wangedrag. In de beeldvormende verkenning hebben wij getracht concrete voorbeelden en situaties te achterhalen die vallen onder deze stevige termen. Hierbij is nagegaan in hoeverre eventuele signalen en verhalen eerder kenbaar zijn gemaakt en in hoeverre er op is geacteerd.

Uit de beeldvormende verkenning blijkt dat het merendeel van de signalen zich heeft afgespeeld gedurende de periode dat de CNO was gevestigd in Assendelft (gemeente Zaanstad). Dit betrof de periode tussen medio juli en begin oktober 2022. In de beeldvormende verkenning zijn weinig concrete situaties en voorbeelden genoemd door de geïnterviewden waarin de hiervoor genoemde stevige woorden zijn gebruikt. Een groot

deel van bovengenoemde stevige termen lijkt een voedingsbodem te vinden in de vorming van twee afzonderlijke groepen onder de medewerkers en opgebouwd wantrouwen jegens elkaar. In de CNO Baanstee-Noord lijkt dit wantrouwen inmiddels te zijn verminderd en wordt meer als één groep gewerkt. Uit de gesprekken blijkt dat een deel van de (oud-)medewerkers heeft aangegeven zich gediscrimineerd te voelen, omdat zij niet zouden behoren tot een bepaalde groep van andere medewerkers die naar elkaar toe zouden trekken. Uit de beeldvormende verkenning blijkt dat deze oud-medewerkers spreken van discriminatie en hiermee doelen op een situatie waarin zij in hun ogen oneerlijk zijn behandeld of zijn buitengesloten en noemen daarbij dat hun contracten zouden zijn beëindigd of dat zij überhaupt niet zijn aangenomen door het uitzendbureau. Wij hebben van het buitensluiten of oneerlijk behandeld zijn geen concrete voorbeelden ontvangen en de voorbeelden die zijn genoemd, zijn uitgelegd op basis van zakelijke of organisatorische afwegingen. De situatie van vermeend seksueel wangedrag was bekend bij de dagelijkse leiding en is – naar tevredenheid – afgehandeld. De betreffende medewerker die het vermeende gedrag zou hebben ondergaan bevestigt dit en de kwestie is opgelost. Het betrof een situatie van twee medewerkers, waarbij een getrouwde medewerker een andere medewerker mee uitgevraagd zou hebben. Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland was eveneens op de hoogte van (de afhandeling van) deze situatie. Naast deze voorbeelden zijn ook andere situaties en voorbeelden beschreven waarbij de stevige termen zijn genoemd, maar waarbij de genoemde situaties en de voorbeelden uiteindelijk minder zwaar bleken te zijn en niet passen binnen de stevige termen. De situaties worden zwaar aangezet en er worden stevige termen op geplakt, mogelijk vanwege het geconstateerde wantrouwen tussen de twee groepen. Uit de beeldvormende inventarisatie komt voorts naar voren dat het grootste deel van de genoemde situaties en voorbeelden reeds bekend was bij de beleidsbepalers van Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en de gemeenten Purmerend en Edam-Volendam en dat in een eerder stadium is geacteerd.

Advies

Uit de beeldvormende verkenning komt het beeld naar voren dat een groot deel van de signalen zijn oorsprong lijkt te vinden in de vorming van twee afzonderlijke groepen onder de medewerkers, waarbij de verslechterde verstandhouding tussen de (oud-)medewerkers onderling heeft geresulteerd in een diepgeworteld wantrouwen naar elkaar. Een groot deel van de genoemde signalen was daarnaast reeds bekend en er is al op geacteerd en/of de genoemde situaties passen niet onder de gebruikte stevige termen. Hieruit volgt dat onzes inziens op deze signalen geen vervolgstappen noodzakelijk zijn. Uit de beeldvormende verkenning komen wel twee situaties naar voren waar onzes inziens vervolgstappen opportuun zijn. Allereerst volgt uit gesprekken dat de kosten voor de catering voor ontbijt en lunch, verzorgd door een externe cateraar in de CNO Assendelft destijds per bewoner per week ongeveer vijf keer zo hoog zouden zijn geweest, dan de kosten voor ontbijt en lunch in de CNO Baanstee-Noord, die thans door de gemeente Purmerend zelf zou worden ingekocht. Waarom de kosten voor de catering voorheen per bewoner ongeveer vijf keer hoger waren, is binnen het bestek van de beeldvormende verkenning niet naar voren gekomen. Sec de constatering van het verschil heeft echter geleid tot vraagtekens bij de gemeenten Edam-Volendam en Purmerend. Teneinde duidelijkheid te krijgen hieromtrent, adviseren wij dit aspect nader te onderzoeken en uitsluitel te bieden over de daadwerkelijke omvang van het contract van de cateraar destijds, de huidige kosten voor catering en de verschillen te analyseren. Het verdient daarbij aanbeveling na te gaan op welke wijze het contract met de cateraar destijds tot stand is gekomen, wie daarbij betrokken waren, wat daarin is afgesproken en de zakelijkheid te toetsen.

Ten slotte hebben wij conform opdracht niet met bewoners van de CNO Assendelft en Baanstee-Noord gesproken. In het krantenartikel van 28 oktober 2022 wordt aangegeven dat ook bewoners spreken van onder meer discriminatie, machtsmisbruik, bedreigingen en corruptie. Volgens een geïnterviewde zouden sommige bewoners anders worden behandeld binnen de CNO Baanstee-Noord, vanwege het uiten van onvrede naar de nieuwe leidinggevenden. Dit zou er volgens een geïnterviewde in resulteren dat zij geen of in mindere mate kleding of verzorgingsproducten ontvangen, dan andere bewoners. Aangezien wij geen bewoners hebben gesproken en dit signaal – als het waar blijkt te zijn – onwenselijk is gelet op de kwetsbare positie van de personen in de CNO's, adviseren wij over dit signaal in de CNO Baanstee-Noord met de medewerkers en bewoners in gesprek te gaan, hier aandacht aan te besteden en na te gaan in hoeverre deze verhalen recht doen aan de waarheid.